

PISMA BISKUPA STROSSMAYERA HRVATSKIM DOMINIKANCIMA

Andelko Fazinić

U arhivu provincijalata hrvatske dominikanske provincije čuvaju se 23 pisma biskupa Strossmayera, koja je on slao provincijalima ove provincije od godine 1888. do 1901. Pisma su na okupu u jednom fasciklu, na čijem omotu stoji napisano: 23 vlastoručna pisma bl. pk. djakovačkog biskupa J. J. Strossmayera pisana O. Redodržavnicima Reda S. Dominika u Dalmaciji.

Naznačeni broj pisama je doista i sačuvan u fasciklu, no sva pisma nisu pisana Strossmayerovom rukom, iako je on sva potpisao. Pet pisama nije napisano njegovom rukom, i to pisma ovdje navedena pod brojevima IV, IX, XII, XIV i XVI. Ta pisma su napisana boljim jezikom i pravopisom. Samo dva pisma imaju službeni karakter, pa imaju i broj registracije Ordinarijata, dok sva ostala imaju neslužbeni oblik. Ipak su sva zavedena u registru provincije pod službenim brojem primitka.

Sva pisma nisu upravljena provincijalu (redodržavniku). Tako je pisano pod brojem VII pisano o. Anđelu Miškovu, glavnom dominikanskom misionaru toga vremena i velikom prijatelju biskupa Strossmayera. Upravo je o. Miškov godine 1880. obnovio u dominikanskoj provinciji djelatnost pučkih misija. Iako dominikanci u to vrijeme nisu imali nijedan samostan izvan Dalmacije, oni su misionarili po svim hrvatskim biskupijama, pa i u đakovačkoj. Tako je Strossmayer pobliže upoznao dominikance, njihov red, duhovnost i stil njihove djelatnosti. Iz pisama se vidi koliko ih je zavolio i koliko je imao u njih povjerenja kada ih je ne samo pozivao da misionare u njegovoj biskupiji nego je i mnogo nastojao da osnuju u Đakovu samostan, za koji im je davao zgradu i nudio im da prihvate upravu sjemeništa i konvikta što ih je kanio osnovati. Ti Strossmayerovi planovi glavni su sadržaj ovih njegovih pisama.

Osim ovih pisama Strossmayer je poslao četiri pisma dominikanskim klericima u Dubrovniku. Prvo je na latinskom jeziku. Ono je vlastoručan odgovor na čestitku koju su mu uputili dominikanski klerici prigodom njegova dijamantnog jubileja u svećeništvu. Ovo pismo i čestitka klerika objelodanjeni su u »Glasniku biskupije đakovačke« god. 1898, br. 4, i u dominikanskom glasniku »Gospina krunica« iste godine. Ostala tri pisma kratke su zahvale na čestitke klerika. Sva tri su na hrvatskom jeziku,

ali posljednja dva su se negdje zametnula pa ih ne možemo objelodaniti. Znamo da su napisana rukom tajnika, a potpisao ih je Strossmayer; jedno je od 20. III 1899, a drugo nema datuma. Prvo biskupovo pismo klericima navedeno je ovdje pod brojem XXIV, a drugo pod brojem XXV.

U arhivu časnih sestara dominikanki u Korčuli čuva se 45 pisama koja je Strossmayer pisao o. Anđelu Miškovu, s kojim je bio povezan osobitim prijateljstvom. Sadržaj tih pisama su misije, nakane biskupove s dominikancima i osnivanje zavoda za odgoj djevojaka u Korčuli.

Pisma ovdje objelodanjena donosimo sasvim vjerno, bez ikakva ispravka jezičnog ili pravopisnog.

I

Prečastni moj Otče, poljubljeni brate u Isusu!

Već od dvadeset od prilike godina idem ja i ide biskupia na to da se ovd u Diakovu utemelji tako zvano siemenište maleni, ko što ga Sveti Sabor tri-dentinski pripisuje. Takovo sjemenište prieka je nužda ovd kod nas u današnjih okolnosti. Njim bi Crkva sveta i ova biskupia stekla zavod kojim bi se mladež, posvećena službi božjoj i svetom svećeničkom zvanju, od prve dobe svoje, pak tia do svećeničkoga reda, skladno i suglasno tako odgojivala i podučavala, da bi iz nje postajali zaisto svećenici po Srdcu viečitoga svećenika našega Isusa Krsta, pravo svietlo svieta, i prava so zemlje. Lux mundi et sal terrae. Taki zavod bio bi neizreciva korist Crkvi božjoj, a po tomu ujedno i narodu našem, tiem većma, buduć bi se, po mojoj barem prvobitnoj namieri, koja jo i dan danas u duši mojoj živi, mogao isti taj zavod s vriemenom tako razviti i razširiti, da ujedno postane konvikt za onu mladost za koju bi dobri i pobožni roditelji do sveučilištnih nauka tako odhraniti i odgojiti željeli, da svetu vieru i pobožnost kršćanski u svoj svojoj čistoći i krieposti užčuva. Stoga a i s drugih važnih razloga imao bi taj zavod zadobiti pravo javnosti, što mislim, neće biti teško postići. Glavnica toga zavoda toliko je za 20 i više godina narasla, da bi se sad već ozbiljno raditi imalo, da se isti čim prije stvori i u život prevede. Sgrade za tu svrhu jur priprave stoje. Ja sam u najnovie doba, povodom moga svećeničkoga jubilea, kupio i nabavio liep vinograd, sgodnu kuću, vrt i do blizu sto jutara dobre i plodovite zemlje, što je sve sad već vlastitost istoga zavoda. Jedno je ipak i to najbitnije, što mi, poleg svega trsenja i napora svoga još do danas nije posve uspielo, i za rukom pošlo, a to je: zadobiti za upravljanje i podučavanje mladeži, redovnički stališ, po naravi i svetom opredieljenju na to upućen, da u puku rieč božju pripovieda, i da mladost od prve gimnasialne klasse, do konca bogoslovie tako ravna i podučuje, da iz nje postaju svećenici po srdcu božjemu, ures i ponos crkve i dioecese, svietlo, spas i pravi život naroda svoga. U tu svrhu sam ja poglavito oko bacio na red dominikanski. Častni taj red od vajakada, pak tia do dana današnjega u narodu našem neprekidno postoji, on je kod nas, i to punim pravom vrlo popularan. Osnovatelj i početnik toga reda, sveti Thoma Aquinatski, komu sam na čast danas svetu misu rekao, i moju namienu osobitim načinom preporučio, prava je zviezda prve veličine na obzorju crkve katholičke; njegova diela viečiti su spomenici njegove, Bogom samim nadahnjene, mudroslovne i bogoslovne znanosti i mudrosti, koju slavni i neumrli Papa naš, Lav 13, punim pravom svemu svietu, osobito pako sviem

crkvenim starešinami i svim crkvenim zavodima vruće preporučuje. Ja ne mogu izreći, koliko bi Bogu zahvalan bio, da mi za rukom podje ovd u Diakovu, za moju diecesu, stvoriti i narodu svomu kano njeku vrstu svete božje baštine ostaviti zavod slavnomu redu dominikanaca povieren. Ja sam uvieren, da bi taki zavod bio njeka vrst gorušičkoga siemena, koje bi se pod uplivom milosti božje, i pod zaštitom Svetoga oca Pape, i biskupâ djakovačkih, do velikoga i granatoga stabla razvilo: tako da bi se pod njegovom sienom radjali i množili svećenici, koji bi starodrevnoj bosanskoj, sriemskoj biskupiji stare dneve prvobitne svetosti, učenosti, revnosti, plodovitosti i slave povratili.

Evo Vam, moj prečastni otce i brate u Isusu, zašt se na Vas obraćam, moleć Vas liepo, da se sa svjom braćom o tomu svojski posavietujete, i da tere na sebe i svoj sveti red primite, taki zavod kod nas utemeljiti. Znam ja, što ćete Vi meni na to odgovoriti? Odgovoriti ćete: eh! to je težka i važna stvar; mi nismo na to spremni; nas je i onako malo, pak jedva jedvice odoljevamo poslu, komu se ovd posvećujemo, a kamoli, da primimo tako veliku zadaću, koju nam Vi nudite. Na to evo Vam moga odgovora: U tako svetoj i ozbiljnoj stvari valja se osmieliti i u božju pomoć uzdati. Danas je dosta, da nam 4, 5 redovnika, duhom božjim nadahnjenih amo pošaljete; pak je stvar dobivena. Tko misli žeti, taj ima sijati i zemlju znojem svojim natapljati. Kad bi sveti red Vaš ovd korena prihvatio, brzo bi se on do one zrielosti i podpunosti razvio, da svu nakanu našu izvede i izpuni; dotle bi pako mi smogli svećenika za pouku sposobnih, samo bi uprava zavoda i odgoj u ruku svetih vaših redovnika ostala. Već sad, kad ovo pišem, čuvši dominikanci da nakanu imam uvesti jih u Diakovo, poručuju mi sa svih strana, da ćeju rado doć, rado jezik naš naučiti, i svetoj se zadaći, da mladost našu za sveto i neumrlo svećeničko zvanje pripravljavaju, posvetiti. Prečastni moj otce i priatelju u Isusu; molim Vas, odgovorite mi, ako je moguće, do Josipova, da ste barem *načelno* odlučili svetoj se toj zadaći podvrći; ili što bi još bolje bilo, dodjite amo na Josipovo, i ostanite koje vrieme kod nas, da se o cielej stvari poblizje uputite. A nadam se, da ćemo se i u Rimu viditi. Ako bi mi Vi il povoljnu poruku poslali, il sami, amo došli, ja bi *začetak prvi* moje namisli i moga zavoda od Josipova, to jest od petdesetgodišnjice moga Svećeničtva brojiti počeo. Ja bi to držao svetim zalogom, da Bog nakanu moju odobrava i da ju svoje svete milosti i svog blagoslova vriednom i dostojnom cieni!

Ja idem prvom polovicom budućega mieseca sa naših hodočasnici u Rim, da se Svetomu otcu papi, neumrlom Lavu 13, velikomu milostniku našega naroda poklonim. I za to bi rad znao odluku Vašu, jer mi je, naravno, o tomu govoriti i sa Svetim otcem našim, koji, znam izviestno, take nakane i zavode u veliko štuje, i rado će nas sve u to ime blagosloviti i svojim mudrim svietom i naukom okriepiti i pod svoju uzvišenu zaštitu uzeti. Ja rekoh, mili moj otce i brate, a Boga iz svega srдца molim, da Vas on sam nadahne i blagoslovi. Preporučujem se Vašoj ljubavi i molitvi.

Josip Juraj Strossmayer,
Biskup

U Diakovu dne 6. ožujka 1888.

II

Prečastni moj otce i brate u Isusu!

Hvala na čestitki. Bog i Vas blagoslovio i svakom Svojom milosti u svetomu zvanju i delovanju Vašemu obdario. Nemogu Vam kazati, koliko mi je drago, da ste skloni na moje želje pristati. Vierujte mi, brate, u tomu leži osobita ponuka božja. Ostajmo čvrsti i nepomični u svojih odluka, i molimo Boga, da on sam poteškoće na koje na ovom svijetu svako važnije dielo svedjer nailazi, odstrani. Bog sam zna, kako bi mi drago bilo da se u Rimu sastanemo! Ja odmah poslie uskrsa odilazim u Rim. Preporučujem se i nadalje Vašoj ljubavi i molitvi.

Strossmayer, Biskup

23. 3. 1888.

III

Prečastni Gospodine provinciale, poljubljeni u Isusu brate!

Mi bi željeli, da nam častnoga gospodina otca Miškova i još kojeg njegove braće odstupite za exercitia i missije, i to u mjesecu septembru, drugoj polovici istoga ili u oktobru. Molimo Vas liepo, da nam želji, ako je iole moguće, odolietii izvolite.

Ja medjutim Vas u Bogu i pred svojom sviesti smatram jurve kano svoje ja sam pako takodjer pred Bogom i u svojoj sviesti, dušom i srcem jurve Vaš. Samo ćemo se još pobližje porazgovoriti i sporazumieti, kako ćemo ovu svetu, i Bogu ugodnu nakanu i što plodovitije i blagoslovljenije u život prevesti, a to upravo tom prilikom, kad braća k nami dodju, biti može.

Preporučujem se u ostalom Vašoj ljubavi i molitvi i ostajem sa bratskim štovanjem Vaš u Isusu priatelj i štovatelj

26. Jula 1888.

Strossmayer
Biskup

Na prečastnoga gospodina provinciala Svetoga reda Dominikanskoga u Dalmaciji.

IV

Br. 821.-1888.

Prečastnomu gospodinu o. Jordanu Zaninoviću
državniku Dominikanaca
u Dubrovniku

Prečastni Gospodine!

Savezno sa velecienjenim Vašim listom od 6. augusta t.g. čast mi je ovien zamoliti Vas, eda bi ste za vremena izvoljeli izdati naredbe, kako bi velečastni gospodin otac Angjeo Miškov tečajem mjeseca novembra ovdje u naših krajevih mogao držati missije. Gospodin Miškov imao bi početi sa duhovnim vježbama pred mladjim klerom i ovomjestnim svećenstvom. Dobro bi bilo, ako bi gospodin Miškov mogao te vježbe jedno tri dana prije Svih svetih započeti. Iza toga prosliediti će odnosne missije u bližnjim župama oko Djakova. Razu-

mije se po sebi, da će sav trošak nositi naša biskupija, te uztreba li kakova predujma izvolite mi samo pisati.

Ja se uhvam u dragoga Boga, da će nam poći za rukom čestite naše Dominikance presaditi iz Dalmacije amo u Slavoniju i Hrvatsku, a dobro je da se za sada missijami počme. Odnosna zaklada dječačko sjemenište jur iznosi 300.000 forinti, a za pet godina doseći će i 400.000, ščime će se bez svake bojazni gimnazija otvoriti moći. Dotle ćemo se pobrinuti, da par izpitanih gimnazijskih učitelja odhranimo, ter ću ja već ove jeseni jednoga ili dvojicu poslati na univerzu, da dotične nauke izuče.

Sto put Vas i vriednu Vašu braću pozdravljam i blagosivljam!

Vaš
Josip Juraj Biskup

U Djakovu dne 3. rujna 1888.

V

Prečastni moj Otče državniče, i ljubljeni brate u Isusu!

Od nekoliko već nedilja dieluju jur ve tri častna člana Vašega svetoga reda ovd u svetomu posljanju. Š njihovim pako dielovanjem vrlo je zadovoljan i puk pobožni i cielo svećenstvo, a i ja. Ta tri Vaša člana služe Vašemu svetom redu na čast i poštenje. Oni su svećenici čisti, učeni, rečiti, i revni, koji znaju i umiju sa ljubavju prama Bogu i prama svećeničkomu zvanju, spojiti uvijek iskrenu i Bogom samim posvećenu ljubav prama narodu svomu, opetujem: mi smo svi ovd š njima vrlo zadovoljni. Uspomena njihova ostat će ovd uvijek sveta i spasonosna. Puk i svećenstvo slušajuć rieč njihovu i pazeć dielovanje njihovo blagosivaju jih i želju svuda očituju, jedali bi se čim prie i opet među nas povratili i sveto svoje dielo nastavili. Znajuć pako puk i svećenstvo da ja kanim red svetoga Dominika ovd u Diakovu uvesti, svi vele: Bog blagoslovio! i daj Bože, da nam čestiti učeni i revni dominikanci iz posestrime naše Dalmacije krv od krvi naše amo dodju i da se ovd na uvieke ustale! Ja Vam dakle, prečastni moj državniče, sto put zahvaljujem, što ste nam tako vriedne i dostojne svećenike amo poslali da se duhovnoj koristi i spasu ovoga našega puka posvete a drago će mi biti, ako jim moguće i dozvoljeno bude ove zime amo doći i svoje sveto dielovanje nastaviti.

Iz ovoga svega vidite, da sam ja u staroj svojoj nakani, da častne dominikane, i to iz posestrime naše Dalmacije amo dozovem, i ovd na uvieke utemeljim, sad utvrđen i ohrabren. Mi smo ovd o tomu potanko viećali, i evo Vam ukratko posliedicu našega viećanja:

Mi i puk i svećenstvo a ja napose kanimo i želimo na svaki način, da red svetoga Dominika, da na pose častne članove toga svetoga reda naše Dalmatinske države, amo uvedemo i za viećita vriemena ustalimo. Svrha toga svetoga reda i braće naše dalmatinske medju namih biti će: da nam ostalim svećenikom uzorom i ogledalom budu u svemu, što se izvrsnosti, svetosti i revnosti našega svećeničkoga zvanja tiče; da svete missije u puku našem vrše, da exercitia spiritalia u svećenstvu našem obavljaaju, da naše izpoviedi, kad nas na to sviest nuka, slušaju i t. d. Na pose pako, da danas sutra tako zvani *Seminarium puerorum* u svoju upravu uzmu. To će onda biti moći, kao budemo dovoljno izučeni i vladom opunovlašćenih profesora imali, o čemu ćemo sjedinjenim silami raditi. Taj seminarium puerorum ima osim nuždnh sgrada, već kapital od odprilike 300 hiljada forinti. Dok se mi spremali budemo na uvedjenje i ot-

vorenje toga siemeništa, rasti će i narasti možebit kapital i do 400 hiljada. Na svaki pako način uzdamo se u Boga i u darežljivost našega domačega svećenstva i našega naroda, da će kapital toli uzvišenoj svrhi posvećen i na dalje sveudilj rasti. Ako Bog da s vremenom spojiti ćemo sa našim siemeništem i konvikti za diecu odličnju onih dobrih roditelja, koji željeli budu, da jim se dieca u čistoći duše odhrane i u svetoj vieri sve više i više okriepe.

Za sad radi se jedino o tomu, da sam red svetog Dominika ovd uviedemo, i samostan osnujemo za one vrijedne članove toga svetoga reda, koje će nam u tu svrhu ljubav i dobrotu Vaša i Vaše provincije poslati. Ja bi na svaki način rad, da to uzbude na godinu, kad ja dovršujem 40 godina svoga biskupovanja ovd, i to na malu Gospu 8. septembra. Mi u tu svrhu imamo obilnu *sgradu*, u kojoj su braća bosanska 27 godina pribivala i mi bi, drage volje, tu sgradu na godinu odstupili za samostan braće reda svetoga Dominika. U koliko čujem i znam, braća naši dominikani nisu za to, stoga, što taj budući samostan neima takve posebne kapelle, koja bi izvana puku pristupačna bila. Ima pako ta sgrada nutarnju svoju kapellu, a od crkve i stolne i siemeništnje nije više, od kojih sto koračaja udaljena. Medjutim ako braća nebi nikako mogla tu ponudu primiti, onda nebi nam ništa drugo preostalo, nego poleg siemeništnje crkve sazidati samostan, koji u obćenju stoji sa siemeništnom crkvom. Meni bi medjutim iskreno izpoviedam, povoljnije bilo, da stari samostan franjevac primljen bude, tiem medjutim dodatkom, da suviše te prostrane sgrade prostorije vremenom služe za seminarij puerorum, i da u istoj sgradi i na dalje ostane tiskarna dioecesana, u kojoj se Glasnik naš i druge pobožne knjige za puk tiskaju.

Taj samostan bio bi, da što, vlasništvo u prvoj liniji reda svetoga Dominika, u drugoj pako liniji dioecese, koja ostaje vazda majka ljubezna i puka, i svećenstva i svih svetih redova, koji u njoj dieluju. Ja bi u to ime još posebnu *zakladu* ustanovio od 20 hiljada forinti. Odkupio bi osim toga od moje sestre i sestrične malo imanjce ovd u Diakovu, koje od prilike takodjer vrijedi 15 do 20 hiljada forinti, i to bi sve bilo vlastitost reda svetoga Dominika, ko i sve ono, što bi se u tomu obziru s vremenom i po biskupih i po svećenstvu i po pobožnomu puku učinilo; samo nam iskustvo i providnost nalaže nadodati: da ako bi samostan taj svetoga Dominika, komu mi iz sve duše i iz svega srдца viečnost ovd želimo, fatalnim i nepreviđljivim slučajem i dogadjajem prestao, da se fundamentalni imetak dioecesi i njezinim religiosnima potrebami opet povrača. Ovoliko za sad u hitnji, častna pako braća će ju prečastnost Vašu pobližje o tomu ubaviestiti. Ja Vas samo opetovano i opetovano molim, da ovo sve dobrohotno primite i ako kojih možebit još opazaka imate, da mi jih priobćite. Do godine 1890. imamo još kada porazgovoriti se i sporazumiti se.

U ostalom sa zahvalnosti i štovanjem molim Vas, da me svoje ljubavi, priateljstva i svoje molitve vrijedna držite.

Djakovo 26. Juna 1889.

Vaš brat u Isusu
Josip Jurai
Biskup

VI

Prečastni moj Otče Državniče i brate ljubezni u Isusu!

Hvala Vam budi, što mi tako revne, uzorne, čestite i rečite svećenike, u svrhu svetoga poslanja, poslaste. Hvala Bogu! njihov apoštolski trud i posao donio je jurve krasnih plodova, a ufam se, da ti sveti plodovi spadaju u vrst

onih blagoslovljenih plodova, o kojih Isus Bog i Spas reče: *ecce ego Vos mitto, ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat.*

Ne mogu Vam dovoljno izkazati, koliko mi je duševno veselje i kolika utieha, da me je prečastni Gospodin general reda, na Vašu bez dvojbe preporuku, članom učinio Vašega svetoga reda i u dio me pozvao onih svetih molitava, milost i darova, koji su tiem spojeni. Sad sam ja posve dušom i tielom Vaš; a Vi svi moji. Bog dao, da to sveto međusobno obćenje bude svećeničkomu i redovničkomu našem zvanju na slavu, svima pako nami na spas. Kad se povratim kući, što će uskoro biti, zahvaliti ću se u to ime pristojnim načinom prečastnomu Gospodinu generalu. Ja, prečastni moj državniče i ljubezni brate u Isusu, sve to držim božjim zalogom, da će mi se još i posljednja na ovomu svijetu želja i nakana izpuniti, to jest: da ću Vaš sveti red, kog iz raznih razloga već odavno neizmjereno štujem i ljubim, za dioecesu svoju i za puk svoj, na pose pako za sjemenište svoje na uvijek osvojiti. Posljednje mi osobito na srdcu leži, jer bo željno želim, da se sjemenište moje, pod upravom Vašega svetoga reda, pretvori, koliko je samo moguće, u živu sliku i priliku onoga svetoga blagovališta, iz koga su proizišli sveti Apostoli, duhom Svetim okriepljeni, i na viečitu pobjedu i slavu kršćanstva pozvani. Preporučujem se Vašoj bratskoj ljubavi i molitvi.

J. J. Strossmayer
Biskup
29. srpnja 1889.

VII

Vele cjenjeni i vele mili, moj priatelju i brate u Isusu!

Zao mi je, da se prije Vašega povratka, ko što smo želili, nismo još jednom sastali, da Vam još jedan put iz svega srдца zahvalim. Medjutim kad smo dušom i srdcem jedno, manje je stalo, da li smo se sastali ili ne! Hvala dakle još jedan put i Vami i Vašoj miloj braći, koju liepo pozdravljam. Preporučujem se i nadalje Vašoj ljubavi i molitvi.

Ja sam iz Rogatca pisao velečastnomu otcu provincialu. Odavle sam odmah pisao prečastnomu otcu Generalu u Rim. On sad već, bez dvojbe, list moj ima u svojoj ruci. Taj će list, skupa sa diplomom, biti tiskan u Glasniku početkom budućega mieseca. Vami ćemo njekoliko exemplara poslati.

Ja sam takodjer Vašega Velečastnoga provinciala i Vas i trećega brata Matiacu imenovao članovom moga Duhovnoga stola. Bog blagoslovi! Ja sam od sad već sav Vaš, a Vi ste moji!

U Rogatcu sam, a i svedjer to činim, mlogo mislio, kako bi ste se Vi na godinu amo preselili i ovd za vazda ustanili. Meni se čini da bi mi bolje učinili da Vami predamo već sad ravnanje našega sjemeništa, tako: da jedan bude *rector*, jedan *spiritual*, jedan *oekonom*, koji račune vodi, a jedan il dva *studio-rum prefecti*. To bi bilo da što pod mojim vrhovnim okriljem tako, da bi jedan kanonika u ime moje kadšto dolazio u sjemenište, da Vaš podupire, podpomaže, tieši i kriepi. U tomu slučaju Vi bi imali za sebe crkvu sjemeništnu, i mogli bi klausuru, kako Vam volja držati. Da što, da to predpostavlje i Vašega vlastitoga kuvara i sve kuhinske poslove. Ovo bi mi se stoga bolje dopadalo, jer nebi morali nikakvih novih sgrada graditi. Mi dotičnih sgrada ovd dost imamo; samo bi se o tomu za buduće radilo, da se i crkva a i ostale sgrade, pod Vašim takodjer okom, poprave, i za naše posebne svrhe prirede. Poleg ovoga svega, ja bi ovo, što sam obrekao za Vas i za Vaš viečiti obstanak ovd na godinu

ustanovio. Tim bi načinom Vi ovd bili, i krasno svoje zvanje, da nam dobrih, pobožnih, značajnih, učenih i revnih svećenika odhranjujete, vršili. Vi bi nami exercitia, puku missije držali a i ja i svi moji, a i Vi i svi Vaši o tomu bi mislili kako bi čim prije stekli sva ona ratila, koja su nam nuždna da otvorimo seminarij puerorum, što bi nam glavna svrha biti imala, a daljna: da se sa seminarijumom puerorum spoji vriemenom i konviktt, za diecu dobrih i pobožnih roditelja, koji bi željeli, da jim se dieca od svake skvarenosti sačuvaju i u svetoj vieri tako očvrste, da se bez pogibeli i propasti u sviet ovaj, i onu borbu, bez koje nemože biti, upustiti mogu. Molim Vas, brate moj dobri, mislite o tomu, posavietujte se o tomu sa prečastnim otcem provincialem i sa ostalom braćom pak mi svoje mnienje priobćite. Ja bi rad prvom polovinom budućega mieseca u Sarajevo na posvetu stolne crkve. Nuntius mi obrekao, da će k meni doć, da zajedno putujemo. Ovo bi ja želio, al meni se čini, iz toga brašna jedva bude pogače. Dvojim takodjer, da bi dopustili, da tom prigodom zadjem Hercegovinom i Dalmacijom. Tako isti moj put u Sarajevo biva dvojbjen. Molim pozdravite mi liepo prečastnoga Gospodina provinciala i svu ostalu braću, osobito pako onu dvojicu, koji su s vami ovd bili. Brata Jerka, koji je milu majku izgubio, osobito blagosivam.

Sto put Vas grli i ljubi Vaš
brat Biskup

22. augusta 1889.

VIII

Prečastni moj otče i brate u Isusu!

Sto put Vam hvala na čestitci i pobožnoj želji Vašoj povodom Božića i nove godine. Bog i Vas blagoslovio i u obilju svake svoje milosti dugo i dugo uzdržao! Milost, koju Vi primete od Boga, Vašemu je krasnomu redu korist, napriedak i slava. Što se tiče naše obćenite želje i namiere, to jest: da se ovd ustalite i oviekoviečite, u današnjih okolnosti nije da što druge van na Vaš mudri i praktični predlog pristati, s nakanom čvrstom i svetom, da si sjedinjenimi silami, čim prije priskrbimo nuždnoga osoblja, da seminarij puerorum a s vriemenom i konviktt otvorimo. U načelu smo dakle posve složno, a uskoro ću Vam ja pisati, i stvar potanko opredieliti.

Preporučujem se u ostalom Vašoj ljubavi i molitvi. Vaš na vieke vierni priatelj i brat u Isusu

Strossmayer
Biskup

Na Božić 1889.

IX

Br. 1484—1891.

Velečastnomu gospodinu
O. Jordanu Zaninoviću

državniku 00. Dominikanaca provincije dalmatinske, prisjedniku duhovnog stola djakovačkoga, it.d.

u Spljetu.

Častni otci Angjeo M. Miškov i Jerko Vlahović dovršili su ovih dana pučka poslanstva u mojoj biskupiji. Oni su ovom zgodom obašli 10 župa i svigdje sa najvećim i sa najboljim uspjehom svoje apoštolsko djelovanje obavili. I župnici

i pravovjerni puk su sa njihovim poslom izvanredno zadovoljni, te jedva čekaju opet čas, kada će ponovno na nje red doći, da ih častni otci sa svojim poslanstvom usreće. U koliko mi službena izvješća javljaju, to se je naroda za ovih poslanstva punih 5 hiljada izpoviedilo, a sledi se još neprestano izpoviedati, i to takovih, koji se već za 10, dvadeset godina nisu izpovjedali, pače koji ni u crkvu nisu išli. Bog dragi blagoslovio trud neumornim vjerovjestnikom, a ja mogu reći, da sam upravo blažen, kada takove duhovne utjehe primam.

Zahvaljujuć se dakle na takoj milosti dragomu Bogu, nalazim za svoju dužnost ovie se i Vama velečastni gospodine Državniče najtoplije zahvaliti, što ste mi podčinjenu svoju braću evo već po treći put uz žrtve i napor a na dobrobit moje biskupije ustupili. Bog Vam dragi platio! Bog uslišao pravovjerni moj puk, koji neprestaje vapiti blagoslov Božji nad redom svetoga Dominika!

Prije nego ću ovo završiti, još ću Vas i za tu ljubav zamoliti: da bi ste mi otce vjerovjestnike imali u računu i za buduću godinu tečajem mjeseca listopada i studenoga ustupiti, pokle je njihovo djelovanje toli blagoslovno i pokle ja želim, da mi baš braća Dominikanci svu biskupiju obadju.

Još jednom: topla Vam moja hvala i Bog blagoslovio i Vas i Vašu provinciju!

Preporučujuć se u svete Vaše molitve, ostajem sa bratinskom ljubavju

Vaš brat i prijatelj

Josip Jurai
Biskup

U Djakovu dne 12. prosinca 1891.

X

Admodum Reverende pater provincialis, frater in Christo dilectissime!

Missionarii ex familia dominicana dalmatica, adeo egregie et cum fructu operati sunt apud nos in dioecesi bosnensi et syrmiensi, ut magnum Sui desiderium reliquerint et apud nos Sacerdotes et apud populum fidelem. Dum igitur hisce iisdem gratitudinem meam contestor, una Admodum Reverendam paternitatem Vestram enixe oro, ut iisdem praeclaris sacerdotibus denuo, hocce quoque anno, facultatem elargiri dignaretur, pium ac salutare opus suum apud nos continuandi. Ceterum fraterno cum amore memet piis ad aram precibus commendo

Rohičii 16. Julii 1892.

J. J. Strossmayer
Episcopus

XI

Presvietli i prečasni Otce!

Hvala liepa na čestitki. Bog dao i Vami, Vašoj cielej svetoj obitelji, srietan Božić, sretno novo ljeto. Bog je čoviekom postao, da nas odkupi, preporodi i posveti. Dao Bog da i mi po milosti božjoj i po darovi svetoga otkupljenja našega, uvijek Bogu našem slični i prilični bilo po čistoći i nevinosti i svetosti života našega. Vaša su braća missionari ovd vrlo plodovito i spasonosno i slav-

no djelovali. Hvala jim od sveg srдца; ali najveća hvala Vami, koji ste jih amo poslali i svojom molitvom i svojim blagoslovom pratili. Preporučujem se i na dalje Vašoj milosti, Vašoj bratskoj uspomeni, napose pako Vašoj i Vaše braće molitvi. Vi ste moji, a ja sam dušom i tielom Vaš.

25. 12. 1892.

Vaš priatelj i brat u Isusu

Strossmayer
Biskup

XII

Prečastni gospodine!

Izvolite ovie primiti najtopliju moju hvalu na prijateljskoj onoj čestitci, koju ste mi na ime čestitoga svoga reda o Josipovu priposlati izvoljeli. Bog dragi blagoslovio i Vas i svu Vašu braću i svakim Vas dobrom obilno nadario.

Preporučujući se i na dalje Vašoj ljubavi i molitvi ostajem sa starim prijateljstvom Vaš

Strossmayer
Biskup

U Djakovu 26. III. 1893.

Prečastnom gospodinu Jordanu Zaninoviću.

XIII

Prečastni moj Otce i mili brate u Isusu!

Hvala Vam iz svega srдца na čestitci! Bog i Vas blagoslovio i dugo, dugo Vam život uzdržao, da još mlogo toga na slavu njegovu, na čast Vašega reda, i na spas duša božjih djelovati uzmognete. Vaša braća ovd divno djeluju. Oni su i meni i puku momu velika utieha. Ovih dana se amo vraćaju. Preporučujem se Vašoj ljubavi i molitvi.

28. 12. 1893.

Vaš brat u Isusu

J. J. Strossmayer
Biskup

XIV

Br. 1494.—1894

Prečastni Otče provincialu!

Tečajem nekoliko zadnjih godina dolazili su na moju želju i molbu vriedni redovnici Vaše častne provincije u moju biskupiju ter ovdje uz božji blagoslov spasonosno pučke misije obavljali. Ja želim da se započeti ovaj apoštolski rad ne prekine, pače, dok sam ja živ, da se svake godine prosliedi i nastavi; zato ovime Vašu Prečastnost molim, da čim uzmognete, opet dozvolite i narediti izvolite, da dva častna i vriedna Otca Vaše redodržave u gornju svrhu u

moju biskupiju priposlati dobrotu imate. Dakako, ako smijem primjetiti, ja Vas molim, da od dosadanjih čč. Otaca, barem preč. O. M. Angela Miškov među tim Vašim izaslanikom bude.

U Vašu i Vaše braće se ljubav i sv. molitvu preporučujem, i ostajem s odličnim štovanjem

Vam vazda odani:
Josip Jurai
Biskup

U Djakovu 23. listopad 1894.

XV

Prečastni Otce, brate u Isusu!

Hvala iz svega srдца na čestitki. Čestitam i ja Vami i cijeloj Vašoj častnoj obitelji novu godinu. Bog Vas sve blagoslovio, svaku Vam svoju milost i srieću podielio. Sto i sto put Vas ljubim i Vašoj se ljubavi i molitvi preporučujem.

31. decembar 1894.

Vaš brat
Strossmayer
Biskup

XVI

Dragi moj prijatelju!

Srdačno Vam se zahvaljujem na čestitki prigodom mog imendana. Bog poživio Vas i čitav Vaš red na slavu crkvi a narodu hrvatskomu na korist. Preporučujem se Vašoj molitvi ljubavi i prijateljstvu, ter ostajem Vam iskreni prijatelj.

[26. III. 95.]

Strossmayer
Biskup

Dominikanski redodržavnik
Bol.

XVII

Prečastni moj Otce provincialu, brate u Isusu!

Hvala Vam iz svega srдца na čestitki. Bog i Vas, brate, i svu Vašu svetu obitelj blagoslovio, svakom svojom svetom milosti obdario. Preporučujem se i nadalje Vašoj bratskoj ljubavi i molitvi.

5. Januar 1896.

Strossmayer
Biskup

XVIII

Prečastni gospodine, otče provincialu!

Moj kler želi, ko što će te se osviedočiti iz spisa, kog Vam šaljem, držati exercitia sacra, i to na dvaput; jedanput za mladje svećenstvo, a drugi put za starje svećenstvo. Ja bi rado da Vaš častni red tu svetu zadaću na se uzme,

da mi pošaljete svećenika Vašega reda, koji bi ta exercitia pristojnim i uspješnim načinom obavio. Vrieme tih exercitia bilo bi od 20 kolovoza do 29 istoga meseca: Molim Vas metnite se u tomu obziru sa otcem Angelom Miškovom u sporazumljenje. Sa osobitim štovanjem preporučujem se Vašoj ljubavi i molitvi.

17. Juna 1896.

Josip Jurai Biskup
bosanski i sriemski

XIX

Prečastni moj Otče i mili prijatelju!

Hvala Vam iz svega srдца na čestitki. Bog i Vas i svu Vašu milu obitelj obilno blagoslovio, svakom svojom svetom milosti i svakim plodom uvijek obasuo. U velike Vam zahvaljujem, što mi tako krasne, rečite i revne svećenike, kano poslanike amo šaljete. Oni krasno dieluju, a i sve sveštenstvo, sav puk to isto sa zahvalnošću priznaje. Ona lahkoumna opazka početkom u našem Glasniku, dala je povod, da se je svećenstvo još većim priznanjem, i još većom zahvalnošću prama braći missionarom izreklo. I ja ću jim osobitu svoju zahvalnost javno izreći u svojoj korizmenoj okružnici. Medjutim još jedanput: hvala! hvala do Boga. Preporučujem se i nadalje Vašoj bratskoj ljubavi i Vašoj molitvi.

3. I 1897.

Vaš brat u Isusu
J. J. Strossmayer
Biskup

XX

Dragi moj prijatelju!

Hvala Vam na čestitki. Bog i Vas i sve Vaše preobilno blagoslovio. Preporučujem se i na dalje Vašoj i Vaše braće ljubavi i molitvi.

31. decembar 1897.

Strossmayer
Biskup

XXI

Prečastni Otče starešino, mili prijatelju!

Hvala Vam liepa na čestitki. Preporučujem se i na dalje Vašoj ljubavi i molitvi. Bog Vas blagoslovio, a ne samo Vas nego i cieli Vaš krasni red. Vaši su ovd. Dieluju u mojoj dioecesi divno, i izpunjuju u istini ono: ego mitto Vos ut eatis et fructum adferatis et fructus vester maneat. Još jedan put hvala iz srдца.

19. veljače 1898.

Vaš prijatelj
J. J. Strossmayer
Biskup

XXII

Velečastni gospodine i mili prijatelju!

Hvala Vam iz svega srдца na čestitki. I ja Vami iz svega srдца čestitam i S. Božić i novu godinu. Bog Vas obilno blagoslovio i svakom svojom sriećom obdario. Preporučujem se i na dalje Vašoj ljubavi, uspomeni i molitvi. Vaš uvijek, uvijek prijatelj

[1. I 1899.]

J. J. Strossmayer
Biskup

XXIII

Prečastni, presvietli gospodine, dobri prijatelju!

Hvala Vam million put na čestitki. Bog i Vas obilno blagoslovio i svakom svojom svetom milošću obilno obdario! Preporučujem se i u buduće Vašoj i svih Vaših miloj uspomeni, bratskoj ljubavi i pobožnoj molitvi. Vaš prijatelj

31. decembra 1901.

Josip Juraj vladika

XXIV

Dilectissimi in Christo Jesu filii!

Pro praeclaris votis, occasione meae jubilaris solemnitatis, quam nuperime recolui, de promptis, summas et tenerrimas vobis ex toto corde ago gratias. Deus vos abundanter benedicat, et omni semper gratiarum et gaudiorum suorum munere cumulet! In hisce terris nihil sublimius, nihil augustius, nihil divinius, nihil salubrius sacerdote. Sacerdos stricto sensu vocatione, iure et munere Jesu Christi in hocce mundo defungitur, non solum docendo doctrinam divinam et salutarem verbo et opere; verum etiam repetendo quotidie Sanctissimum Crucis et Mortis dominicae mysterium, aeternum et indeficientem fontem nostrae redemptionis, nostrae sanctificationis et nostrae comparticipationis in natura et praedestinatione nostra divina. Ideo autem plane vitam pii et docti sacerdotis oportet esse imaginem et similitudinem veram vitae Domini nostri Jesu Christi. Beatissimus sacerdos, qui solemnioribus nuperrimis occasionibus de se dicere potest, quod olim Sanctus Paulus apostolus de se dixit: imitatores mei estote, sicut et ego imitator sum Christi Domini. Sacerdos curam aeternam animarum sibi creditarum gerens, una quoque curam gerere debet prosperitatis et benedictionis temporalis. Haecce duo Sanctissimae Crucis et Mortis dominicae mysterio intime et indifulse unita sunt. Christus Dominus redimens genus mortalium in ara crucis et renovans hocce mysterium in altaribus nostris, utramque salutem et prosperitatem et aeternam et temporalem in unum contraxit, et valet de hocce ipso illud: quod Deus conjunxit, homo non separet. Curandum igitur salutem aeternam populi nobis crediti, curemus una etiam salutem eius temporalem, id est libertatem eiusdem, culturam eiusdem, vigorem eiusdem, gloriam eiusdem et perpetuam prosperitatem eiusdem, sine ulla utique injuria tertii.

Repeto itaque gratiarum actionem et benedictionem meam, meque pia memoriae piisque precibus semper semperque commendo.

8. Martii 1898.

Adiectissimus Vobis
Josephus Georgius m.p.
Eppus

Častni moj Gospodine i plemenita moja mladeži!

Hvala Vam iz svega srca na miloj uspomeni i na srdačnoj čestitki. I ja Vama čestitam iz svega srca i božićne svetke i nastajuću novu godinu. Bog Vas obilno blagoslovio, svakom svojom svetom milošću obdario. Ja se za Vas uvijek Bogu molim i Vašoj se ljubavi, uspomeni, molitvi preporučujem.

31. decembar 1898.

Vaš do vieka
J. J. Strossmayer
Biskup

Prijevod pisma J. J. Strossmayera što ga je uputio dominikanskim klericima na latinskom jeziku 8. ožujka 1898.

Premili sinovi u Isusu Kristu!

Na plemenitim željama koje ste mi izrazili prigodom moje jubilarne svečanosti, koju sam nedavno proslavio, najnježnije Vam od sveg srca zahvaljujem. Bog vas obilno blagoslovio i uvijek vas svakim darom svojih milosti i radosti obasipao! Na ovom svijetu nema ništa uzvišenije, ništa veličanstvenije, ništa božanstvenije, ništa korisnije od svećenika. Svećenik u strogom smislu vrši na ovom svijetu poziv, pravo i službu Isusa Krista, ne samo poučavajući riječju i djelom božansku i spasonosnu nauku nego i obnavljajući svagdano presvetu tajnu križa i smrti Gospodnje, to vječno i neiscrpljivo vrelo našega spasa, našega posvećenja te našega sudioništva u božanskoj naravi i našem božanskom predodređenju. Upravo zato život pobožnog i učenog svećenika treba da bude prava slika i prilika života Gospodina našeg Isusa Krista. O presretnog li svećenika koji u ovakvim svečanostima može reći o sebi što je nekoć sv. Pavao, apostol o sebi rekao: slijedite mene kao što i ja slijedim Krista Gospodina. Svećenik, brinući se za vječno dobro sebi povjerenih duša, ujedno se mora brinuti i za vremenitu sreću i blagostanje. Ovo je dvoje intimno i nerazdruživo sjedinjeno s tajnom presvetoga križa i smrti Gospodnje. Krist je Gospodin otkupio rod smrtnika na žrtveniku križa i obnavljajući ovu tajnu na našim žrtvenicima sjedinio jedan i drugi spas i sreću, vječnu i vremenitu; pa i o ovome vrijedi ona: što je Bog združio, čovjek neka ne razdijeli. Moramo se, dakle, brinuti za vječni spas povjerenog nam naroda, ali ne zaboravimo nipošto njegov vremeniti spas, tj. brinimo se za njegovu slobodu, njegovu prosvjetu, njegovu snagu, njegovu slavu i za njegovu trajnu sreću, dakako bez ikakve nepravde trećemu.

Iznova vam zahvaljujem i udjeljujem svoj blagoslov te se opet i opet preporučujem plemenitom sjećanju i pobožnim molitvama.

Odani Vam:
Josip Juraj v.r.
Biskup

8. ožujka 1898.

Prijevod pisma pod brojem X

Mnogopoštovani oče provincijale, predragi brate u Kristu!

Misionari iz dominikanske dalmatinske obitelji tako su divno i plodonosno djelovali kod nas u bosansko-srijemskoj biskupiji da veoma želimo ponovno ih vidjeti i mi svećenici i vjerni narod. Dok, dakle, ovim pismom izražavam njima svoju zahvalnost, ujedno žarko molim Tvoje mnogopoštovano očinstvo da tim istim dičnim svećenicima dozvoliš da još ove godine nastave kod nas svoje sveto i spasonosno djelo. Uostalom, bratskom ljubavlju preporučujem se pobožnim molitvama kod oltara.

Rohič 16. srpnja 1892.

J. J. Strossmayer
Biskup